

सन २०१८-१९ व २०१९-२० या आर्थिक वर्षात विशेष केंद्रीय सहाय्य व भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत मंजूर 'Organizing FPOs of १५००० farmers for processing, distribution, branding and retailing" या योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांस मंजुरी देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०२१/प्र.क्र. ५७/का १९

मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२

तारीख:- ३०/०७/२०२१

संदर्भ:-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. F.No.११०१५/०४/२०१८- Grants, दि. २१/०६/२०१८
२. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. F.No.११०१५/०१/२०१९- Grants, दि. २८/०२/२०१९
३. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या. नाशिक यांचे पत्र क्र. शआविविम/प्रकल्प/प्रशा/१६५/२०२१, दि. १/०६/२०२१

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाकडून विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व अदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनाअंतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते.

२. केंद्र शासनाकडून 'Organizing FPOs of १५००० farmers for processing, distribution, branding and retailing" या योजनेस सन २०१८-१९ व २०१९-२० या वर्षात विशेष केंद्रीय सहाय्य व भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत एकूण रु. ८७६०.०० लक्ष निधी मंजूर करण्यात आलेला आहे.

३. राज्यात सद्यस्थितीत आदिवासी शेतकरी त्यांचे शेती उत्पादन वैयक्तिकरित्या व्यापाच्यांना किंवा प्रक्रीया उद्योगांना विक्री करतात. याकरिता सहकारी तत्त्वावर एकत्रितपणे सामूहिक विकास केंद्राचे मदतीने सदर शेत मालाचे उत्पादन, प्रक्रीया व विक्री केल्यास आदिवासी शेतकर्यांना चांगली किंमत/भाव मिळून फायदा होऊ शकतो.

४. शबरी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक यांच्या द्वारे आदिवासी शेतकर्यांना एकत्र करून शेतकर्यांची सहकारी संस्था/कृषि उत्पादकांचा संघ/सामूहिक विकास केंद्र स्थापन करून आदिवासी शेतकरी सहकारी संस्थेतील शेतक-यांना प्रक्रिया व पॅकेजिंग इत्यादी करिता मदत करणे आणि त्यांच्या एकत्रित जमा केलेल्या शेत उत्पादनांची विक्री चांगल्या योग्य दराने करणे, याकरिता 'Organizing FPOs of १५००० farmers for processing, distribution, branding and retailing" या योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांना मंजुरी देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाकडून 'Organizing FPOs of १५००० farmers for processing, distribution, branding and retailing" या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी सन २०१८-१९ व २०१९-२० या आर्थिक वर्षात विशेष केंद्रीय सहाय्य व भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत एकूण रु. ८७६०.०० लक्ष निधी मंजूर करण्यात आलेला आहे. या योजनेची अंमलबजावणी शबरी आदिवासी वित्त व विकास

महामंडळ मर्या, नाशिक यांचे मार्फत करण्याच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक -१ नुसार मंजुरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजना सोबतच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतुदीच्या मर्यादेत राबविण्याबाबत व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या. नासिक यांनी त्वरित कार्यवाही करावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०७३०१७११५९५०२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वि. वाजे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई .
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई .
३. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय ,मुंबई .
४. आयुक्त ,आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
५. आयुक्त, कृषि महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या. नाशिक.
७. सहसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ८ अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे, नाशिक, अमरावती, नागपूर.
९. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प .
१०. प्रतिनिधी ,ट्रायफेड
११. निवड नस्ती (का.११) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई .

योजना मार्गदर्शक सूचना

परिशिष्ट-१

१	योजनेचे नाव	'Organizing Farmer Producer organization(FPO) s of १५००० farmers for processing, distribution, branding and retailing"																											
२	योजनेकरीता उपलब्ध निधी	<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>वर्ष</th> <th>योजनेचे नाव</th> <th>मंजुर निधी (लाखात)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>२०१८-१९</td> <td>भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)</td> <td>१४४०.००</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>२०१८-१९</td> <td>विशेष केंद्रिय सहाय्य</td> <td>२४४०.००</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>२०१९-२०</td> <td>भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)</td> <td>२४४०.००</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>२०१९-२०</td> <td>विशेष केंद्रिय सहाय्य</td> <td>२४४०.००</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>एकूण</td> <td>८७६०.००</td> </tr> </tbody> </table>				अ. क्र.	वर्ष	योजनेचे नाव	मंजुर निधी (लाखात)	१	२०१८-१९	भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)	१४४०.००	२	२०१८-१९	विशेष केंद्रिय सहाय्य	२४४०.००	३	२०१९-२०	भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)	२४४०.००	४	२०१९-२०	विशेष केंद्रिय सहाय्य	२४४०.००			एकूण	८७६०.००
अ. क्र.	वर्ष	योजनेचे नाव	मंजुर निधी (लाखात)																										
१	२०१८-१९	भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)	१४४०.००																										
२	२०१८-१९	विशेष केंद्रिय सहाय्य	२४४०.००																										
३	२०१९-२०	भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१)	२४४०.००																										
४	२०१९-२०	विशेष केंद्रिय सहाय्य	२४४०.००																										
		एकूण	८७६०.००																										
३	योजनेतील कार्यक्षेत्र	संपूर्ण महाराष्ट्रामधील आदिवासी उपयोजना क्षेत्र																											
४	अंमलबजावणी अधिकारी	व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या, नाशिक																											
५	योजनेचा हेतु / उद्देश	आदिवासी शेतकरी उत्पादकांच्या शेतमालास सामूहिक विकास केंद्रांचे सहाय्याने शेतमाल एकत्रित करून योग्य प्रतवारी, प्रक्रिया व पॅकेजिंग करून उचित दर गिळवून देणे.																											
६	योजनेची कार्यपद्धती	<p>शेतकरी उत्पादक संस्था(FPO) ची व्याख्या :-</p> <p>या योजनेतर्गत प्रस्ताव मंजूर करण्यासाठी खालील नोंदणीकृत गटांना शेतकरी उत्पादक संस्था(FPO) समजले जाईल.</p> <ol style="list-style-type: none"> कंपनी कायदा अंतर्गत तयार झालेली आदिवासी शेतकरी उत्पादक कंपनी (FPC). महाराष्ट्र राज्याच्या सहकार कायद्यांतर्गत निर्माण झालेली आदिवासी सहकारी संस्था (Tribal Co-operative). केंद्रशासनाच्या कायद्यांतर्गत तयार झालेली Multi State Tribal Co-operative. FRA कायद्यांतर्गत काम करणाऱ्या आदिवासी ग्राम सभा व ग्राम सभांचे समूह. वन धन केंद्र समूहांतर्गत स्थापन झालेले आदिवासींचे गट. माविम व उमेद, एमएसआरएलएम अंतर्गत कार्यरत असलेले स्वयं सहायता बचत गट/ ग्राम संघ/फेडरेशन कृषी विभागामार्फत आत्मा(ATMA) अंतर्गत स्थापन झालेले शेतकरी गट, याव्यतिरिक्त इतर कायद्यांतर्गत किंवा इतर विभांतर्गत तयार झालेले आदिवासींचे गट. <p>ब-याचदा आर्थिक दृष्ट्या व्यवसाय करणा-या गटांमध्ये सर्वच सदस्य अनुसूचित जमातीचे नसतात. त्यामुळे अशा गटांमध्ये किमान ८० % सदस्य अनुसूचित जमातीचे व उर्वरित २०% सभासदांपैकी बहुतांश सभासद मागासवर्गीय असावेत.</p>																											

	<p>योजनेची प्रसिद्धी :-</p> <p>१. शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या, नाशिक यांचे मार्फत महाराष्ट्रातील सर्वाधिक खपाच्या दोन मराठी वृत्तपत्राच्या सर्व आवृत्यांमध्ये पुरेशी प्रसिद्धी देवून वरील नमूद संस्थांकडून प्रस्ताव (Expression of Interest / Proposals) मागविण्यात येतील.</p> <p>२. सदर प्रस्ताव शबरी महामंडळाच्या नाशिक येथील मुख्यालयात Physical व Online (ईमेलद्वारे) पद्धतीने विहित मुदतीत मागविण्यात येतील.</p> <p>प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करण्याची कार्यपद्धती :-</p> <p>१. प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांची छाननी संनियत्रण समिती मार्फत करण्यात येईल.</p> <p>२. अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर एकूण प्रस्ताव व निधी मागणीचे संकलन करण्यात येईल. प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांमध्ये प्राथमिक माहिती, उपजीविका, प्रकल्पाचे नियोजन, प्रकल्प राबविण्याबाबतची स्पष्टता व सुसाध्यता या सारख्या बाबींची तपासणी केली जाईल. जर प्रस्ताव अस्पष्ट असतील तर अतिरिक्त स्पष्टीकरण मागविण्यात येईल.</p> <p>३. प्रस्तावांची प्राथमिक/प्रारंभिक छाननी करतांना प्रस्ताव हा ग्रामीण आदिवासी कुटुंबांच्या आर्थिक व सामाजिक उन्नती होणेसाठी आखलेल्या दीर्घकालीन नियोजनानुसार आहे की नाही याची पडताळणी केली जाईल.</p> <p>४. प्रस्तावांची छाननी करतांना खालील बाबी तपासणे आवश्यक आहे.</p> <p>A. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था हे सक्रीय आहेत किंवा नाहीत, तसेच त्याची नोंदणी शेतकरी उत्पादक कंपनी, सहकारी संस्था, स्वयं सहायता समूह किंवा शासनाच्या इतर योजनां पैकी कशात झालेली आहे.</p> <p>B. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्थाचे सभासद हे आदिवासी आहेत किंवा नाहीत.</p> <p>C. ज्या उद्दिष्टांसाठी निधी मागण्यात येत आहे ते साध्य करण्याचे घेय कार्यरत संस्थेचे किंवा समूहाचे असणे आवश्यक आहे.</p> <p>D. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांनी ज्या उपजीविका प्रकल्पासाठी निधी मागणी केली आहे त्याबाबत यापूर्वी काही कार्य केले आहे काय.</p> <p>E. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांनी यापूर्वी राबविलेल्या प्रकल्पांचे यश.</p> <p>F. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था हे काळ्या यादीत समाविष्ट आहेत किंवा कसे.</p> <p>G. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांनी उत्पादित केलेल्या मालाचे प्रक्रिया व विपणनाचे कार्य केले आहे किंवा त्याबदल काही नियोजन केले आहे किंवा कसे, की फक्त उत्पादन वाढीवरच लक्ष केंद्रित केले आहे.</p>
--	--

	<p>H. अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांचेकडे प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणेसाठी पुरेसे प्रशिक्षित मनुष्यबळ, प्रशिक्षण क्षमता व इतर संसाधने आहेत किंवा कसे.</p> <p>I. प्रकल्प कार्यक्षेत्रात प्रकल्प राबविण्यासाठी पुरेसे अनुकूल आर्थिक वातावरण आहे की नाही. नसल्यास, नियोजनाप्रमाणे वातावरण निर्माण करण्याची क्षमता संबंधित समूह अथवा संस्थेपाशी आहे किंवा कसे.</p> <p>J. प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्रात समान व्यवसाय करणारे इतर प्रतिस्पर्धी कोण आहेत आणि अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था या प्रतिस्पर्धीविरुद्ध कश्याप्रकारे उभे आहेत.</p> <p>K. प्रकल्पासाठी योग्य Due diligence आणि आर्थिक जोखमीचे मुल्यांकन विश्लेषन केले आहे किंवा कसे.</p> <p>L. प्रस्तावात प्रकल्पांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या सर्व उपक्रमांचा उल्लेख केलेला आहे किंवा कसे.</p> <p>M. संस्थेची वित्तीय स्थिती समजण्याकरीता संस्थेचे आयकर विवरण(ITS), सनदी लेखापालांचा अहवाल, उलाढाल यांची पडताळणी करण्यात येईल.</p> <p>५. प्रकल्प प्रस्तावावांच्या दस्तऐवजांची छाननी झाल्यानंतर संनियत्रण समिती प्रकल्पांचे मुल्यांकन करेल. यासाठी अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांचेबरोबर गरजेनुसार प्रत्यक्ष अथवा ऑनलाईन बैठका, क्षेत्र भेटी, व सादरीकरण करण्यात येईल.</p> <p>६. जर प्रकल्पाची किंमत रु. १००.०० लक्ष पेक्ष्या जास्त असेल तर स्वतंत्र एजन्सी कडून थर्ड पार्टी मुल्यांकन करून घेण्यात येईल.</p> <p>७. थर्ड पार्टी मुल्यांकन करणेसाठी शबरी महामंडळामार्फत तांत्रिक संस्था (शासकीय/निम शासकीय/खाजगी), तज्ज सल्लागार, शासन सेवेतील सेवा निवृत्त अधिकारी ज्यांना संबंधित क्षेत्रातील सखोल ज्ञान आहे अश्यांची निवड/नियुक्ती विहीत प्रक्रीयेद्वारे केली जाईल. शबरी महामंडळास त्यांचे मानधन ठरविण्याचे अधिकार असतील.</p> <p>प्रकल्प अंमलबजावणी व संनियत्रणासाठी आवश्यक इतर बाबींचा सुद्धा यात समावेश असेल.</p> <p>मंजूर प्रकल्प कार्यान्वित करण्यासाठी द्यावयाचा प्राधान्यक्रम :-</p> <p>विहीत प्रक्रीयेद्वारे प्राप्त प्रकल्पांची छाननी करून निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रकल्पांची निवड करताना खालील प्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी-</p> <p>राज्यातील आदिवासी क्षेत्रातील स्थान सापेक्ष विशिष्ट उत्पादने, उपजीविका यांचा क्षेत्रनिहाय अभ्यास शबरी महामंडळाकडून करण्यात येईल. त्याआधारे जास्तीत जास्त आदिवासी कुटुंबांची आर्थिक व सामाजिक उन्नती होणेसाठी</p>
--	--

	<p>दीर्घकालीन नियोजन करुन शाश्वत व दृश्य परिणाम करणा-या प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी व विस्तार या बाबत कालबद्ध कार्यक्रम निश्चित करुन त्यावर आधारित प्रकल्पांना प्राधान्य देण्यात यावे. सदर नियोजन करतांनाच प्रकल्पांतून तयार होणा-या उत्पादनांचे एकत्रिकरण, साठवण, प्रक्रिया, मानकीकरण(Standardization), पॅकेजिंग व विपणन यांचे एकात्मिक नियोजन(Integrated planning) देखील करण्यात यावे.</p> <p>अ. दीर्घकालीन नियोजनात सर्वसाधारणपणे पुढील बाबींना प्राधान्य देण्यात यावे.</p> <p>(१) सर्वात कमी मानव विकास निर्देशांक (Low HDI) असलेल्या भागातील प्रकल्प.</p> <p>(२) आदिम जमाती (PVTGS), पारधी, विधवा/परित्यकत्या व वैयक्तिक वनपट्टे धारक शेतकरी यांचे प्रकल्प.</p> <p>(३) ग्रामीण आदिवासींच्या माध्यमातून व्यवसाय केंद्र (Business Hub) तयार होतील असे प्रकल्प.</p> <p>(४) आदिवासी अर्थव्यवस्थेला चालना देणारे प्रकल्प</p> <p>(५) खालील उत्पादने निर्देशक स्वरूपाची आहेत. त्याव्यतिरिक्त देखील इतर उत्पादनांचा समावेश करता येईल-</p> <p>अ) नंदुरबार व धुळे जिल्ह्यात आमचूर, चारोळी, भगर व इतर वनौपज (MFP).</p> <p>आ) गडचिरोली, गोंदिया, यवतमाळ जिल्ह्यात महुआ व वनौपज (MFP)</p> <p>इ) ठाणे, पालघर, रायगड, सिंधुदुर्ग, नाशिक जिल्ह्यात आयुर्वेदिक वनौषधी</p> <p>ई) जुन्नर, भीमाशंकर, अहमदनगर, पुणे ह्या ठिकाणी आयुर्वेदिक वनौषधी, हिरडा, बेहडा व इतर वनौपज</p> <p>उ) नंदुरबार, धुळे, गडचिरोली, भंडारा, गोंदिया, अकोले, नाशिक, ठाणे, पालघर, अहमदनगर जिल्ह्यात धान उत्पादन, त्यावर प्रक्रिया व प्रक्रिया केलेल्या मालाचे विपणन</p> <p>ऊ) आदिम जमाती (PVTGS), कातकरी व पारधी यांसाठी मत्स्यशेती, बकरीपालन, कुकुटपालन, वीट भट्टी यांसारखे उपजीविका प्रकल्प.</p> <p>ए) ज्या प्रकल्पांमध्ये इतर विभागांच्या योजनांचा अभिसरण(Convergence) साधण्याचा प्रयत्न केलेला आहे असे प्रकल्प.</p> <p>ऐ) ज्या प्रकल्पांमध्ये अर्ज करणारा समूह किंवा संस्था यांनी स्वतःहून पुढाकार घेऊन व्यवसाय सुरु केला आहे. त्यांना त्याची व्याप्ती वाढवण्यासाठी आर्थिक मदत हवी आहे व त्यांचा लाभार्थी हिस्सा जास्त आहे असे प्रकल्प.</p> <p>ओ) ज्या प्रकल्पांमध्ये सहभागी सदस्यांचे मालाचा उत्पादन खर्च कमी करून, उत्पादित मालाची खरेदी करून त्यांना योग्य मोबदला दिला जातो व त्या मालावर प्रक्रिया करून त्याची मूल्यवृद्धी करून मोळ्या प्रमाणात रोजगार निर्मिती केली जाणार आहे.</p>
--	---

	<p>औ) ज्या प्रकल्पांमध्ये महिलांचे/आदिम जमातींचे/पारधी समुदायाचे संघटन, सक्षमीकरण करण्यास प्राधान्य देण्यात आलेले आहे.</p> <p>अं) ज्या प्रकल्पांमुळे स्थलांतर थांबवण्यास मदत होईल.</p> <p>मंजूर प्रकल्प कार्यान्वित करण्याची कार्यपद्धती :-</p> <p>प्रस्तुत प्रकल्पाचे संनियत्रण करण्यासाठी खालील प्रमाणे समिती गठित करण्यात येईल-</p> <ol style="list-style-type: none"> १) व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास - अध्यक्ष महामंडळ मर्या., नाशिक २) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक - सह अध्यक्ष ३) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे - सदस्य ४) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक - सदस्य ५) संचालक, आत्मा, कृषि आयुक्तालय, पुणे - सदस्य ६) महाव्यवस्थापक, वित्त, शबरी महामंडळ, नाशिक - सदस्य ७) प्रकल्प व्यवस्थापक, शबरी महामंडळ, नाशिक - सदस्य सचिव <p>१. प्रकल्प मंजूर झाल्यानंतर प्रकल्प निहाय प्रकल्पाचे सविस्तर मार्गदर्शक सुचना (Guidelines) व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांचे स्तरावरून निर्गमित करण्यात येतील.</p> <p>२. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक संबंधित संस्थांसोबत सविस्तर सामंजस्य करार (MoU) करतील. सदर करारनाम्याच्या प्रारूपास राज्यस्तरीय सुकाणू समितीची मान्यता घेण्यात येईल.</p> <p>३. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांनी सामंजस्य करारात (MoU) नमूद केलेल्या टप्प्यांनुसार निधी वितरणाची कार्यवाही करावी.</p> <p>४. सनियंत्रण समितीची बैठक प्रत्येक २ महीन्यांनी आयोजित करण्यात येईल. समिती प्रकल्पांचा आढावा घेऊन विहित मुदतीत संबंधित संरथेमार्फत प्रकल्पाची अंमलबजावणी करेल.</p> <p>५. सदर प्रकल्पांतर्गत स्थापन होणा-या शेतकरी उत्पादक संस्था(FPO) चे कार्यामध्ये सुसुत्रता व समन्वय तसेच संनियत्रणासाठी व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांच्या अध्यक्षतेखाली शेतकरी उत्पादक संस्थांची केंद्रस्थ संस्था(फेडरेशन) स्थापन करण्यात येईल. त्या फेडरेशन स्थापनेबाबतचा व त्यास कायदेशीर दर्जा देण्याबाबतचा प्रस्ताव स्वतंत्रपणे शबरी महामंडळाने शासनास सादर करावा. सदर प्रस्ताव सुकाणू समितीच्या मान्यतेने अंतिम करण्यात येईल.</p>
--	--

	<p>६. शासनाच्या प्रचलित कार्यपद्धती व धोरणानुसार प्रकल्प अंमलबजावणी करण्याची संपूर्ण जबाबदारी व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ यांची असेल.</p> <p>७) व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांनी प्रकल्पांतर्गत खर्च करण्यात आलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र (Utilization Certificate) शासनास प्रति वर्षी सादर करावे.</p> <p>८) योजनेचे मुल्यमापन शासकीय/निम शासकीय/नामांकित खाजगी अशा त्रयस्थ संस्थेकडून करण्यात येईल. मुल्यमापन संस्थेची निवड ही विहीत प्रक्रीयेद्वारे करण्यात येईल.</p>
७	<p>योजनेचा कालावधी</p> <p>प्रकल्पाच्या सविस्तर मार्गदर्शक सुचनांमध्ये नमूद केल्यानुसार असेल परंतू २ वर्षा पेक्षा जास्त नसेल.</p>
८	<p>निधी वितरण कार्यपद्धती</p> <p>प्रकल्प निहाय निधी मंजूर करण्याचे निकष :-</p> <p>निधीच्या उपलब्धतेनुसार व प्रकल्पांच्या स्वरूपानुसार प्रकल्पांचा प्राधान्यक्रम ठरविण्यात येईल. या योजनेतून प्रकल्पांना प्रकल्पनिहाय निधी मंजूर करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती अवलंबविण्यात यावी.</p> <p>प्रत्येक प्रकल्पासाठी द्यावयाचा निधी दोन भागात विभागण्यात यावा.</p> <p>अ(१) पहिला भाग म्हणजे प्रकल्प उभारण्यासाठी लागणारी पायाभूत सुविधा उभी करणे. यंत्र सामग्री, आवश्यक बांधकाम, गोदाम उभारणी, नाविन्यपूर्ण उपक्रम, लाभार्थ्यांना देण्यात येणारे संसाधने, पशुपालन, बकरीपालन, कुकुटपालन, मत्स्यपालन, मधुमक्षिकापालन यांसाठी लागणारे साहित्य, वनौपजांवर आधारित प्रक्रिया युनिट यांसारख्या इतर अनुषंगिक बाबींसाठी लागणारा निधी यामध्ये समाविष्ट करावा. हा निधी आर्थिक अनुदान सहाय्य (Grant in Aid) म्हणून देण्यात यावा. या अंतर्गत देण्यात येणारा निधी अर्जदार संस्थेच्या प्रति आदिवासी सभासद रु. ७५,०००/- इतका असेल परंतू एका संस्थेस रु. ७.५० कोटीच्या मर्यादेपर्यंत असेल.</p> <p>(२) प्रकल्प ठिकाणी प्रस्तावित स्थापत्य विषयक (Construction & Civil Work) बाबींसाठी शबरी महामंडळाने नियुक्त केलेल्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत (Designated Authority) मंजुरी प्राप्त करून घ्यावी.</p> <p>(३) या निधींतर्गत जे काही स्थापत्य बाबी निर्माण होतील त्या शबरी महामंडळ आदिवासी शेतकरी उत्पादक संस्था(FPO) संस्थाना ३० वर्ष दीर्घकालीन नाममात्र भाडेतत्वावर देईल. जर या स्थापत्य निर्मितीचा दिलेल्या कारणांव्यतिरिक्त इतर कारणांसाठी गैर वापर झाला तर शबरी महामंडळ सदर स्थापत्य वस्तू ताब्यात घेऊन विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून इतर आदिवासी संस्थाना चालवण्यासाठी देतील अथवा स्वतः चालवतील. याबाबतचा स्पष्ट उल्लेख सामंजस्य कराररनाम्यात करण्यात येईल.</p>

	<p>ब(१) दुसऱ्या भागात प्रकल्पासाठी लागणारे क्षमता बांधणी, विपणन व तांत्रिक सहाय्य (Capacity Building and Hand holding for packaging processing, branding & marketing), खेळते भांडवल (Working Capital) या सारखे इतर अनुषंगिक खर्च यांचा समावेश करण्यात यावा. या अंतर्गत देण्यात येणारा निधी अर्जदार संस्थेच्या प्रति आदिवासी सभासद रु. ७५,०००/- इतका असेल परंतु एका संस्थेस रु. ७.५० कोटीच्या मर्यादेपर्यंत असेल.</p> <p>(२) क्षमता बांधणी, विपणन व तांत्रिक सहाय्य (Capacity Building and Hand holding for: packaging processing, branding & marketing) यांसारखे इतर अनुषंगिक खर्चासाठी देण्यात येणारा निधी हा आर्थिक अनुदान सहाय्य (Grant in Aid) म्हणून देण्यात यावा</p> <p>(३) खेळते भांडवल (Working Capital) अंतर्गत देण्यात येणारा निधी ३ वर्षाकरीता ०% व्याजदराने उपलब्ध करून देण्यात यावा व त्यानंतर ४ थ्या वर्षापासून पुढील ५ वर्ष ३% व्याज आकारण्यात यावे मात्र याबाबत प्रकरणपरत्वे तपासणी करूनच खेळते भांडवल देण्याचा निर्णय घेण्यात यावा.</p> <p>९. खेळते भांडवलाची (Working Capital) वसुली हत्याहत्याने करण्यात यावी. वसुलीचे हप्ते व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांनी ठरवावे.</p> <p>प्रत्येक प्रकल्पासाठी मंजूर निधी हा सुरुवातीला संपूर्ण न देता टप्या टप्याने देण्यात यावा. निधी वितरीत करावयाच्या पद्धतीचा उल्लेख संस्थेशी करावयाच्या करारनाम्यात (MoU) करण्यात यावा.</p>	
९	<p>योजनेचे सनियंत्रण व मुल्यमापन, पर्यवेक्षण</p>	<p>सदर योजनेबाबत धोरणात्मक बाबी उद्भवल्यास त्यावर निर्णय घेण्यासाठी सचिव (आ.वि) यांच्या अध्यक्षतेखाली सुकाणू समिती स्थापन करण्यात येईल. सदर समितीची रचना खालील प्रमाणे असेल-</p> <p>१. सचिव, आदिवासी विकास - अध्यक्ष</p> <p>२. आयुक्त, कृषि - सदस्य</p> <p>३. आयुक्त, आदिवासी विकास - सदस्य</p> <p>४. उप सचिव, केंद्रीय योजना, आ.वि.वि. - सदस्य</p> <p>५. ट्रायफेड प्रतिनिधी - सदस्य</p> <p>६. विषय तज्ज्ञ - आमंत्रित सदस्य</p> <p>७. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी - सदस्य सचिव</p> <p>वित्त व विकास महामंडळ</p> <p>सदर समितीची बैठक प्रत्येक ६ महीन्यानी आयोजित करण्यात येईल. समितीमध्ये आवश्यकतेनुसार सदस्य/तज्ज्ञ यांना समाविष्ट करण्याचे अधिकार समितीस राहतील.</p>